

Schoenichen W.: Methodik und Technik des naturgeschichtl. Unterrichts. Leipzig, 1914. Quelle & Meyer (Lex. 8°, XIV + 611 l.) 12 M.

Wohlrab E. H.: Lebensvoller Unterricht auf der Unterstufe unserer deutschen Lern- und Arbeitsschule. Langensalza, 1913. J. Beltz. (n. 8°, 151 l.) 2-50 M. Gy. A.

SZEMLE.

HAZAI LAPOKBÓL.

Az impressziókról. A Magyar Filozófiai Társaság Közleményeiben (1913. 3—4. sz.) *Lechner Károly* kolozsvári egyet. tanár pedagógiai szempontból is érdekes lélektani fejtegetéseiben a következő tényeket állapítja meg: 1. Az impressziók olyan appercepciós észrevések, amelyeket, elégtelen vagy hiányos ingerfelvétel mellett, túlerős, de összevágó reflexvisszahatások idéznek elő. 2. A revelációk hasonló jelenségek, csak hogy tökéletlen reprodukciós képzetekből és az azokat kísérő igen heves reakciókból fakadnak. Az utóbbiak többnyire az affektusokat kísérő visszahatások alakjait öltik magokra. 3. Az impressziók és a revelációk élettani határok között is jelentkeznek és ekkor az őket elszenvedő egyén értelmi munkájával korrigálhatók. 4. Mihelyest ez a korrekció többé nem lehetséges, kóros impressziókkal és kóros revelációkkal állunk szemben. 5. A kóros impressziók és a kóros revelációk az ingert felvevő szervek beteges gyöngeségéből és a reakciós szervek túlságos ingerlékenységéből származnak, ami rendszerint öröklött ideges alkat, vagy szerzett ideges hajlandóság alapján fejlődik ki. 6. A kóros impressziókból és a kóros revelációkból könnyen téves eszmék támadnak, amelyek állandósulnak, a belátás számára hozzáférhetetlenek maradnak, az őket felhasználó értelmi munka révén rendszerbe fűződnek, az öntudat tartalmába beleolvadnak és végre az egész egyént lelkileg teljesen átalakítják.

Az elemi iskolai tankönyvek általános hibául *Czirbusz Endre* (Nemzeti Kultura, 1913 dec.) azt sorolja fel, hogy igen terjedelmesek, terjengősek, aránytalanul osztják fel és elvontan tárgyalják az anyagot, emellett olyan körmondatokban vannak írva, mintha nem is falusi iskolák 10—12 éves tanulóinak, hanem egyetemi hallgatóknak készültek volna. Jellemző e cikkből az a részlet, mely azt keresi, miért olyan terjedelmesek a tankönyvek? «A szerzőket feleletemmel megvádolni egyáltalán nem szándékom, de a közgyanú az, hogy terjedelmével a könyv árát akarták fokozni, mert lehetetlen, hogy írás közben ne vették volna észre a sok fölösleges dol-

got. A nehéz megélhetési viszonyok között pedig ez a könyvdrágaság a szegény népre valóságos adó, valóságos csapás. Megtörténik, hogy egy három iskolába járó gyermekkel megáldott szülő az év elején 10—12 koronát kénytelen csak könyvre kiadni. Már most a gyermek hallgassa a szülő kifakadását (káromkodás kíséretében), mely először a tanügynek, azután pedig a tanítónak szól, kit elsősorban okol a könyvek drágaságáért». Szerző azt állítja, hogy a legújabb tankönyvek «a pedagógiai elvek figyelembevételével nélkül irattak» s hogy a hibákon a hivatalos bírálóknak kellene segíteniök. Más oldalról szól e dologhoz *Keszler Károly* (A tankönyvek használata. Nevelés 1913 dec.), de ő is a könyvek rosszaságából indul ki: «igen sok selejtes tankönyv forog közkézen». A cikk azt mutatja ki tárgyról-tárgyra, hogy az elemi iskola négy alsó osztályában az olvasókönyvön kívül semmiféle más tankönyv nem szükséges, legfőlegb még kis számtani példatár. Az V—VI. o. számára ezeken kívül csak a történelmi tankönyvet és a földrajzi atlaszt látja szükségesnek. «Ha az elemi iskola módszeres tanítással négy évig képezte a gyermek értelmét és megadta neki egyéb elemi ismereteken kívül az olvasás és írás, meg a négy alpművelet készségét, akkor az a gyermek meg fog felelni a középiskola első osztályában. Feltéve természetesen, hogy a középiskola is megjavítja a módszerét és alkalmazkodik új növendékeinek életkorához». — Mindkét cikk azt mutatja, hogy a tankönyvirodalomban alapos kritika volna szükséges. Ebben sem a tisztán gyakorlati, sem a pusztán szakszerű tekintet nem érvényesülhet magában, hanem ezeknek a legmagasabb pedagógiai szempontban kellene egyesülniök.

A pedagógia és a katonaság. A tiszték népnevelői hivatásának követelményei, írja *Körmendy G.* főhadnagy (A legénység oktatásának kérdéséhez, Magyar Katonai Közlöny 1913 dec.) a gyakorlatban mindjobban érvényesülnek, bár nem mindig tudatosan és rendszeresen. Lélektani és pedagógiai elvek, helyes oktatási rendszer volna szükséges a csapatok sikeresebb oktatásához. De a fiatal alantásoknak nincs kellő lélektani és pedagógiai ismeretök, mivel a katonai nevelő-intézetekben az oktatástanra kevés gondot fordítanak; nem ismerik a legénység lelkivilágát, gondolkodását, melyben ma sokkal nagyobb nehézségek állanak az oktatótisztek útjába a félműveltség miatt, mint régebben a legénység teljes tudatlansága idején; az alantások pedig legfeljebb idomítani tudnak, de oktatni, oktatva gyakorolni nem. Kívánja a szakrendszer alkalmazását, óhajtja katonai pedagógiai irodalom kifejlődését. — E cikk is annak a bizonyossága, hogy a nevelést semmiféle alakjában sem lehet jól folytatni pedagógiai készütség és nevelői gondolkodás nélkül.